

פרוטוקול מס' 40/ד
מישיבת הוועדה לענייני פנים
שהתקיימה ביום ג', י' סיון תשס"ו - 31.5.55
בשעה 08.50

משתתפים: ז. חת - היו"ד
ע. אסף
ד. בסתוני
ח. מגורי-כהן
ג. פלש
א. פרי
ב. קטין

מזמנים: א. אלישר - חבר הכנסת (לסעיף 4 של סה"י)
י. הרדי - חבר הכנסת (לסעיף 2 של סה"י)
מר מוזאל - מנהל משרד הפנים (לסעיף 4 של סה"י)
מר אברהמי - משטרת ישראל (לסעיף 1 של סה"י)
מר סילברסטון - היועץ המשפטי, משרד הפנים
מר גולדין - משרד הפנים
מר זגבי - משרד המשפטים
מר דוטנברג - משרד הפנים

- סדר-היום: 1. סוודון המריכה (הצעה לסדר-היום)
2. חוק לתיקון תקנות שעת חירום (היתרי-יציא)
(הצעת חבר הכנסת הרדי) (המשך)
3. בעיית השטפונות בתל-אביב ובמערות (הצעה
לסדר-היום)
4. בעיית המים בירושלים (הצעה לסדר-היום)

היו"ר ז. חת: פותח את הישיבה.

מר גולדין ממשרד הפנים הפנה את תשומת לבו לעובדה שמרכזו שנאסרו בישיבה האחרונה בענין איחוד המשפחות אפשר להבין שכאילו תשובתו ניתנה על דעת משרד החוץ בלבד, וכי קשה לתקן ולומר שתשובתו ניתנה בשם משרד הפנים ועל דעת משרד החוץ.

1. סוודון המריכה

מר אברהמי: בהשראתו של שר החינוך הוצעה בשעתו הצעה לגורמים הנוגעים בדבר לפיה ליהפך הסוודון לסוודון לועזים בלבד. שני הצדדים הסכימו לפתרון זה, אם כי בתחילה התנגדו לכך שניהם. אמנם אין כל הסכם בכתב ואף אחד מהצדדים לא חתם על ההסכם הזה, ולא הלה יכול כל צד להפך אותו. אבל בעל-פה הודיעו שני הצדדים שהם סה"י לפתרון זה, וכרגע שקטו הרוחות ואין התפרעויות. עיכבו אפוא את הפעולות המשפטיות נגד הסוודים בדבר, בהסכמת היועץ המשפטי. אבל ברגע שיתחדשו ההתפרעויות - אם אמנם יתחדשו - נביא את כל המקרים הללו לדיון.

היו"ר ז. חת: מאחר שהרוחות שקטו בינתיים והענין איננו אקטואלי עוד, אני מציע לעבור עליו לסדר-היום.

א.ג.

ישיבת ועדת הפנים
31.5.55

א. אלישר:
אני מתנגד לעבוד בענין זה לסדר-היום. אינני חושב שהסידור שהושג שבוע-רצון, אנשים מכל שכבות הישוב חלהיבו את היצרים בענין זה, וההתפרעויות עלולות להתחדש בכל דגע. אני מציע אפוא לא לסגור את התיק לפי שעה ולהחליט שהוועדה סומכת על המוסדות המטפלים בדבר שימשיכו לעשות להסדר סופי של העניינים.

הרחלם:
ועדת הפנים החליטה שמאחר שבכנסו לעובי-הקורה גורמים ציבוריים שונים, והיות להדבר במצא עדיין בטיפול והרוחות בינתיים שקטים - אין היא מוצאת לנכון להסיק כדגע מסקנות כלשהן, ומשאירה את השאלה פתוחה.

מר אברהמי:
הייתי מבקש לא לתת פרסום-יתר לעובדה שמסאידים את השאלה פתוחה, מאחר שהרוחות בירושלים עלולות להתעורר בכל שעה.

הרחלם:
יורי הוועדה יבדוק עם יורי הכנסת אם ייתכן שהוועדה תסיק מסקנות בשאלת מסויימת שהועברה אליה על הכנסת ואילו המסקנות לא יונחו על שולחן הכנסת, כדי להימנע מפרסום-יתר בציבור, אם תשובת יורי הכנסת תהיה שלילית - יביא יורי הוועדה את הענין בפני הוועדה.

מנ"ר ג. חת:
ברצוני עוד לפייין, בשמי ובשם הוועדה, את עבודתו הברוכה של מר אברהמי בשאלה זו.

2. חוק לתיקון תקנות שעת חירום (היתרי יציאה) (המסד)

ג. סעיף:
בישיבה הקודמת הצעתי לכלול בסעיף (ג) גם את הורשות המקומיות. אבל אני מוכן לוותר על הצעתי זו אם התקבל הצעתו של חבר הכנסת האדרי בדבר הצגת רשימות המועמדים ליציאה לחו"ל.

י. הררי:
עלי להדגיש שאין אני מציע את ההצעה הזאת דשמית, אולם אמרתי שאני מוכן לקבלה בליט ברירה.

ג. פלש:
אני מתנגד להצגת הרשימות בפומבי, כי הדבר עלול לפתוח פתח רחב לסחיטות מכל הסוגים.

מר בולדין:
רשימות של מבקשי היתרי-יציאה בערכות תמיד בלאו-הכז. אם הכוונה היא להציג אותן בפומבי - גם אני חושב שהדבר אינו בריא.

א. פרי:
בסעיף (1) אני מציע לכתוב במקום "בטחון המדינה" - "שרות בצבא סדיר". כלומר: אשר יהיה רשאי לסרב היתר יציאה לא מכל סיבה שהיא הנוגעת לבטחון המדינה, אלא רק אם אותו אדם חייב בשרות צבאי סדיר.

הרחלם: לרשום לחבר הכנסת פרי הסתייגות בסעיף (א)(1).

ע. אסר:
לא ברור לי אם בעיית השרות הצבאי הסדיר כלולה במושב של "בטחון המדינה". אם לאו - מוטב להוסיף זאת במפורש.

מר סילברסטון:
לפי חוק שירות בטחון "יוצא צבא" פירושו מי שחייב שרות סדיר או שרות מילואים. יוצא-צבא לא יוכל לקבל היתר יציאה אלא באישור משרד הבטחון. הדבר מכוסה אפוא לפי חוק שרות בטחון, ואין צורך בהגבלה מקבילה בחוק היתרי-יציאה.

א.כ.ב.

ישיבת ועדת הפנים
31.5.55

היו"ר ג. חת: אשר לסעיף (2) - יש שתי אפשרויות: א) למחוק אותו כליל, וע"י כך ההגבלה היחידה נסתן הי"תרי יציאה תהיה בענין בטחון המדינה; ב) להשאיר את הסעיף (2), ואז יהיה עלינו לדון בפירוט המוסדות.

הוחלט: למחוק את סעיף (2).

זכות המתייגות: לשר המשפטים
לשר הפנים
לחבר הכנסת אסף.

מר נגבי: אולי מוטב היה לצרף ביחד את שני התיקונים שנתקבלו בענין הי"תרי יציאה: התיקון הנוכחי והתיקון שנתקבל לפני שבועות אחדים בענין האגרה.

הוחלט: מר נגבי יבדוק עם היו"ר ועדת הכנסת אפשרות של צירוף שני החוקים.

3. בעיית השטפונות בתל-אביב ובמערות

היו"ר ג. חת: בענין זה הוצעה הצעה לסדר-היום ע"י חבר הכנסת ריפתין. ועדת הפנים ביקרה במערות אור-יהודה ושם הוטברו לה כמה בורמים לשטפונות: המערה נבאה ללא תכנון, יש שם שקע טבעי וכו'. אני מציע לעבור על הענין לסדר-היום. מאחר שהענין אינו אקטואלי עוד.

מר רוטנברג: כל הגורמים שהביאו לשטפונות הם שגופים שונים בנו ללא אישור מועדת בנין ערים. טעות כן אני מציע שהמועדה תציינ את העובדה הזאת במסקנותיה, כדי שלהבא ישמרו על חוקי הבניה.

ח. טגורי-כהן: הגורם שהוזכר כאן אינו הגורם היחיד. כדי שבה בשנה חוזרת תופעת השטפונות, למרות שאפשר היה להסדיר במידת-מה את ענין הביוב וכו'. לא ייתכן שבשנה הבאה נעמוד שוב בפני אותה בעיה. יש לקדם את פני הרעה, למאחר שאנו יודעים שהמעברות לא יחוסלו עד החורף, ומאחר ואם יהיו גשמים עזים יחזור ענין זה שנית - מוטב שהתכנון ייעשה עכשיו, ואסור לנו לעבור על הענין לסדר-היום.

אני מציע לפנות למוסדות הנוגעים בדבר ולבקש שימצאו מתרון לבעיה עוד לפני החורף.

א. פרי: גם אני חושב שאין לדחות ענין זה עד החורף הבא. עלינו לסכם ארבעה דברים:

א) עלינו לציין שמכת השטפונות הפוקדת את הארץ כפעם בפעם בחלקים שונים, פוגעת במיוחד במעברות. דבר זה מתייב פעילות מיוחדת להיסול המעברות - נוסף למיבנות האחרות להיסולן.

ב) כשמקיימים ישוב חדש צריכה הבניה להיות מתוכננת. הפגיעות בהן נפגעו המעברות נובעות במיוחד מחוסר תכנון עקב העובדה שהן מוסדות והן מוסדות אחרים לא נשאלו על הקמת הנקודות. אין להקים אפוא ישוב חדש מבלי לשאול את המוסדות הנוגעים בדבר.

ג) מאחר שהמעברות כבר הוקמו, ומאחר שניתן להשיג חומר תכנון - לא היה מי שיילחם בשטפונות. אם בעיריית תל-אביב יש שטפונות - יש לפנות את מי לבקר על כך. ואילו במעברות אין כלל את מי לבקר, כי אין שם מי שיטפל בענין ואין על מי להטיל את האחריות. חומר מוסדות מוניציפליים נבחרים במעברות היה אחד הגורמים העיקריים לכך שהישובים הללו לא יכלו לעמוד בפני סכנת השטפונות, מאחר שלא היה מי שיתקין את הניקוז, הביוב וכו'. על המועדה להפנות לכך את תשומת-לבו של שר הפנים ולהמליץ על הקמת מוסדות מוניציפליים במעברות הללו, או על סיפוחן למועצות קיימות.

ד) על הוועדה להחיל על משרד הפנים לבדוק את
כל המקומות שנפגעו או העלולים להיפגע, ולעשות בעוד מועד את הסידורים
המתאימים כדי למנוע הישנות הדברים הללו בעתיד.

א.מ.ג.
העובדה שמעברות רבות לא חוסלו, ויש לה חלק
בכך שהתושבים אינם רוצים לעבור למקומות אחרים,
וזאת מטעמים שונות. אופיה של המעברה שהיא מקום-מעבר בלבד, ולא ישוב קבע.
אינני חושב שע"י תהליך תחיקתי ומוגזציפלי עלינו לייצב אותם מקומות ולעודד
את המסרבים לעזוב.

כשהוקמו המעברות הללו היתה השעה שעת חרום,
והן הוקמו בבהילות וללא תכנון. על דבר זה אמר לנו לחזור שנית, כי
בנפשונו הוא, על כך חזרה הכנסת במסקנותיה פעמים רבות. אמר לנו לקבל
עתה סיכום מותר את מה שנתקבל כבר פעם.

לכן אני מציע שצחליט בענין זה מה שהחלטנו
בענין הקודם: לא להסיק מסקנות. אבל אם החברים לא יקבלו את דעתי זו - יהיה
עלינו לחקור את הבעיה באופן יותר יסודי. יש לי גם ספק אם הענין שייך
לוועדת הפנים או לוועדת העבודה. על כל פנים, אם הוועדה הזאת רוצה לדון
בדבר, יהיה עליה לקבל ידיעות יותר מפורטות על כל בעיות הניקוז, הביוב
וכו'.

א. אלישר:

ההמלצה שעלינו לחזור עליה היא בראש ובראשונה:
צמצום וחיסול המעברות במהירות הגדולה ביותר.
באותן המעברות שאינן עומדות להתחיל בעתיד הקרוב ביותר יש לדאוג לכבישים
פנימיים, לביוב, ניקוז ותיעול. אם גם חלק מהאנשים אינם רוצים לעזוב את
המעברה - המקומות בכללם עדיין קיימים, ויש לדאוג להם. כן אני מציע לקבל
את הצעתו של סר רוטנברג בענין התכנון לעתיד.

ב. סמיון:

כל החלטה שעלינו לקבל צריכה לעודד את הממשלה
בפעולותיה במעברות. הממשלה החליטה על חיסול
המעברות - ועלינו לציין זאת במיפוק ולהביע את תקוותנו שהדבר ייעשה בזמן
קצר ככל האפשר.

יש לדרוש מהרשויות המקומיות לטפל במעברות
הנמצאות בשטח שיפוטן, ולדאוג להן. אשר לאותן מעברות שאינן כלולות בשטח
שיפוטת של אחת המועצות הוותיקות - להן צריכה הממשלה לתת סטטוס בזמן
הקרוב ביותר, ועל הוועדה לציין שהיא מעודדת את ייצוב הסטטוס שלהן.

סר רוטנברג:

יש רק שתי מעברות שאינן להן כל סטטוס: מעברת
פתח-תקווה הרוחקה מן העיר לפחות שגי קילומטר,
ומעברת בית-ליד (שבות-עם). במקומות אלו יש ועדים מקומיים. שתי מעברות
במצאות בטיפולן של מועצות אזוריות: בחל-שורק וקרית-עמל. אין אפוא כל
בעיה של חוסר הנהלה במעברות. הממשלה עומדת על דעתה לחסל את מעברת בית-
ליד, ואילו התושבים במקום מסרבים לעזוב. אשר למעברת פתח-תקווה - יש
טוענים שצרי לפתח רגש אחריות לשלטון במקום על-ידי-כך שיינתן למקום מעמד
עצמאי. המחלקה לשיטור הקרקע גם מתנגדת שמעברת פתח-תקווה תשאר במקומה
הנוכחי, כי אדמתה היא אדמה חקלאית טהורה. כל בתיבת סטטוס קבוע למקומות
כאלה רק תסגן את העיניים. הוא הדין בצירוף המקום לרשות מקומית קיימת.
במעברת פתח-תקווה הושקעו כספים בתיעול וניקוז, אבל אין אנו יכולים להשקיע
שם כספים רבים שיענו על כל המקרים המיוחדים כמו שבר-ענן או גשמים עזים
במיוחד, כפי שאנו משקיעים במקומות מסודרים.

ברצוני להדגיש שלא היתה הזנחה מצד משרד הפנים
בקבלת פני השטפונות, פרט למקרים בלתי רגילים, אין אפשרות לסלול כבישים
פנימיים במעברות, כי ככלות הכול המעברה הריהי ישוב זמני והשקעת הכספים
גדולה מדי. אבל נעשו במעברות שביליים פנימיים ואין מקום לדעת לכל תלונה
מצד הכנסת על משרד הפנים בענין זה. כל הבעיה היא, כפי שאמרת, בעיה של
חוסר תכנון.

לכן אני מציע להוריד את השאלה מסדר-היום, אך
קבלת המלצה שלהבא יש להשגיח על שמירת חוקי הבניה.

היו"ר ג. חת: אני מציע להגיד שלטון המקרים שקרו בעבר ולאור האפשרויות לעתיד, מטליצה הוועדה שהשלטונות המתאימים ידאגו בעוד מועד לאמצעים מתאימים במקומות-קבע, ובמקומות זרעיים - לאמצעים זרעיים למניעת שטפונות. כן עלינו לציין שהוועדה סומכת את ידיה על תלצות וחלטות קודמות שנתקבלו בענין זה. מה שנוגע לעתיד - אני מציע לקבל את הצעתו של מר דוטנברג.

ע. אהרן: אני מציע להגיד שמאחר שיש לנו ועדת תיאום - הוועדה מקווה שועדה זו תאחז במטעמים שהחלטותיה יישמרו בכל הנוגע לתכנון.

אני מתנגד למושג "השלטונות המתאימים", כי זהו מושג רחב מדי. אני מציע בכלל לא לדון בענין, אבל אם מחליטים לדון - יש לקבוע בפירוש מי הם "השלטונות המתאימים".

ג. קמ"ן: אני מציע להחליט: א) הוועדה מצטרפת להודעת הממשלה על מבטחה לחסל את המעברות. ב) סחובת הדטויות המקומיות לדאוג להסדר החיים במעברות הסמוכות להן והכללות בשטח שיפוטן; ג) עלינו להמליץ על ייצוב המסמס המוניציפלי במעברות, דבר שיביא לשיפור החיים בהן.

מר דוטנברג: אני מציע שהוועדה תסכם כדלקמן: הוועדה שמעה את חידעת בא-כוח הממשלה לפיה בעיית התכנון של שיכונים, ישובים חדשים וכו', מצאה את הדרך, ומקווה שעל-ידי-כך ייטו בעתיד חוקי בנין ערים שימנעו תקלה. כמו-כן שמעה הוועדה הודעה שהממשלה והרשויות המקומיות עושות הכל כדי להימנע בעתיד מנוקי שטפונות.

החלטות: בענין חיטול המעברות - לתמוך בהחלטות ובהודעות שכבר נתקבלו בענין זה, עם הסלצת הוועדה על ביצוע מהיר ככל האפשר של החלטות שנתקבלו.

היו"ר ג. חת: אשר לבעיית הקמת ישובים חדשים ללא כל תכנון, אני מציע לסכם: הוועדה דשמה לפניה שקיים מוסד תיאום בין משרדי הממשלה הנוגעים בדבר ובין הסוכנות היהודית לצורך איתור ישובים זמניים וקבועים בעתיד, ומביעה את תקוותה שעל-ידי-כך תיטבע להבא הקמת ישובים ללא התחשבות בצרכי התכנון, דבר שימנע גם את תקלת השטפונות.

א. פרי: הצעתי לסיכום היא: הוועדה קובעת כי חוסר תכנון היה אחד הבורמים העיקריים לפגיעות שבהן נפגעו בעבר המעברות ששטפונות. הוועדה חוזרת ומדגישה כי מוסדות הממשלה חייבים לשמור בעתיד בכל החומרה על הכלל שאין להקים ישוב חדש בלי תכנון טוקרם של הנקודה.

ח. מצורי-כהן: הצעתי היא: הוועדה מטליצה בפני המוסדות המתאימים שיחלו מיד בתכנון מקומות בהם יוקמו ישובים, כדי להימנע מתקלות של צרכים דחופים הגורמים לליקויים. אם יש כבר תכניות כאלו - אני מציע להזמין מוסחה לתכנון שיטביד לנו את המצב בשטח זה.

החלטות: להזמין את בא-כוח הממשלה בוועדת התיאום אשר יסמור הודעה מוסמכת מטעם ועדת התיאום בענין הקמת ישובים חזשים ללא תכנון.

4. בעיית המים בירושלים

היו"ר ג. חת: חבר הכנסת אלישר מסר לי את המכתב הבא: "לצערי עלי לעזוב את הישיבה בקשר עם שאלת המים לירושלים הנני מבקשן למסור את מחאתי הנטרצת על היחס של מנהלי המשרדים הממשלתיים: האוצר והפנים, לבעיה חמורה זו, ובעיקר על יחסם לוועדת הפנים של הכנסת, בשעתו קיבלה ועדת הפנים את הצעתו של מר ספיר למנות ועדה בדרג גבוה אשר תוכל לפעול לחיטול הבעיות במזורז. מאז עברו חדשים רבים ואף ישיבות רגילות לא נקראו וטרם סוכם - לידעתי - כל דבר. אני מציע לדרוש מחברי הוועדה לזרז ולסיים דיונים והצעתם".

א.ג.

ישיבת דעת הפנים
31.5.55

אני מקבל את הצעתו של חבר הכנסת פלישר, מאחר
שהאספה שהוועדה לא נתכנסה איננה בל.

מר מריאלי:

החלט:
לכתוב מכתב לשני מנהלי המשרדים בו ייאמר
שהערך סכום פעולות הוועדה מונע מוועדת
הפנים אפשרות לסכם את הבעיה, והוועדה
מבקשת להודיע לה תוך שבועיים תשובה סופית
על הפעולות שאפשר לעשות בענין הנדון.

ד. בסתיוני:
בשבוע שעבר נתקבלה בוועדה החלטה בנוגע לבעיית
איחוד המשפחות וסוכם שענין הדחבת המסגרת איננו
במסגרתה של ועדת הפנים. ביד י מי נתונה אפוא הסמכות הזאת? אני מבקש
שהוועדה תמליץ להעביר את הענין לאותה ועדה שבידיה הסמכות, כי בינתיים
נשארה השאלה ללא תשובה.

היו"ר ג. חת:
הוועדה איננה יכולה להמליץ על כך, עליך להגיש
הצעה חדשה לסדר-היום ולבקש להעבירה לוועדה המתאימה.

ברצוני להודיע לחברים שבעתיד יועתק מועד ישיבת
הוועדה משעה 08.30 לשעה 11.00 בכל יום ג' בשבוע.

(הישיבה ננעלה בשעה 11.00)

3324.